

Bijlage 3. Ecologie

B3.1. Beleidskader

Aanleiding en doel

De beoogde ontwikkeling betreft de bouw van 31 woningen op een deels braakliggende kavel en delen van zeer diepe achtertuinen (zie ook paragraaf 4.1.). Deze ruimtelijke ontwikkeling dient getoetst te worden aan de Flora- en faunawet. Doel van deze wet is de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied (soortbescherming). Als een ruimtelijke ingreep wordt voorbereid, die gevolgen heeft voor beschermde planten- en/of diersoorten en/of hun leefgebied, dient voor de betreffende ingreep een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Tevens is het noodzakelijk om na te gaan of er mogelijke effecten optreden in gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn (gebiedsbescherming).

B3.2. Flora- en faunawet (soortbescherming)

Deze wet beschermt van ongeveer 500 van de 36.000 dier- en plantensoorten die in Nederland voorkomen.

Soorten, verbod en ontheffing

De vele te beschermen diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en enkele plantensoorten zijn te vinden op lijsten die onderdeel uitmaken van de Flora- en faunawet.

Gezien het doel van dit onderzoek is de volgende verbodsbepaling van de Flora- en faunawet van toepassing. Op grond van de Flora- en faunawet is het verboden:

- "planten, behorende tot een inheemse plantensoort, ... op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen" (artikel 8);
- "dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen" (artikel 9);
- "dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten" (artikel 10);
- "nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren" (artikel 11).

Als er sprake zal zijn van aantasting of verstoring, is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van de Minister van LNV.

Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

Per 23 februari 2005 geldt het gewijzigde *Besluit vrijstelling beschermde plant- en diersoorten* (Staatsblad 2004, 501). Dit besluit van 10 september 2004 maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten. De betreffende soorten staan vermeld in drie tabellen.

Tabel 1- Algemene soorten: algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als deze soorten op de locatie voorkomen dan geldt daarvoor een vrijstelling van de verbodsbepaling van de Flora- en faunawet. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden, wel geldt de algemene zorgplicht¹⁾. Het is noodzakelijk dat de werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen worden gestart.

Tabel 2 – Overige soorten: vrijstelling met gedragscode of ontheffing (lichte toets).

Deze soorten krijgen een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van een gedragscode die is goedgekeurd door de Minister van LNV. Hiervoor geldt het volgende: als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Er van uitgaande dat de initiatiefnemer ten tijde van de uitvoering nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, betekent dit dat voor deze soorten ontheffing moet worden aangevraagd. Ook hier is het noodzakelijk dat de werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen worden gestart.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB: vrijstelling met gedragscode of ontheffing / uitgebreide toets.

Voor deze soorten dient bij ruimtelijke ontwikkelingen altijd ontheffing aangevraagd te worden indien vaste rust-, verblijfs- en voortplantingsplaatsen worden verstoord. Er geldt geen vrijstelling met gedragscode.

Ontheffing

Als geen gebruik kan worden gemaakt van de vrijstellingsregeling, dient een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden bij LNV. Het verzoek om ontheffing wordt onderworpen aan een lichte toets of een uitgebreide toets, afhankelijk van de soorten die op de planlocatie voorkomen.

Uit meerdere praktijkvoorbeelden blijkt, dat het niet altijd op voorhand zeker is dat ontheffing kan worden verkregen vanwege het voorkomen van soorten van tabel 3 en om deze reden kunnen planologische procedures vertraging oplopen of zelfs het project uiteindelijk niet worden uitgevoerd.

B3.3. Gebiedsbescherming: Natura 2000-gebieden

De Natuurbeschermingswet 1998 houdt – in hoofdzaak – het volgende in. De minister van LNV gaat over tot aanwijzing van gebieden, zoals bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In

¹⁾ Zorgplicht. De wet erkent de intrinsieke waarde van het in het wild levende dier. Dat betekent dat voor de wet alle dieren van onvervangbare waarde zijn en dat mensen daar niet onzorgvuldig mee mogen omspringen. Vanuit deze gedachte is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemeen fatsoenseis die voor iedereen geldt. Overigens geldt de zorgplicht ook voor planten.

een aanwijzingsbesluit wordt de instandhoudingdoelstelling bepaald. Hiertoe behoren in ieder geval de instandhouding van natuurlijke leefgebieden (Vogelrichtlijngebieden) en de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties (Habitatrichtlijngebieden). De instandhoudingdoelstelling kan echter ook betrekking hebben op behoud, herstel en ontwikkeling van natuurschoon of natuurwetenschappelijke waarden.

Met het oog op de instandhoudingdoelstelling stellen Gedeputeerde Staten voor de betrokken gebieden een beheersplan vast. In dit beheersplan wordt aangegeven welke instandhoudingmaatregelen dienen te worden genomen. Een beheersplan geldt voor een periode van maximaal zes jaren en kan worden verlengd.

Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of "andere handelingen" te verrichten, die – gelet op de instandhoudingdoelstelling – de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben¹⁾. Van verslechtering of verstoring is – volgens de wet – in ieder geval sprake, indien het betrokken project of de betrokken handeling tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied kan leiden.

Voor plannen die – gelet op de instandhoudingdoelstelling – de kwaliteit het betrokken gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben, is goedkeuring nodig van de minister van LNV dan wel – voor zover het plannen van gemeenten of waterschappen betreft – van

Gedeputeerde Staten. Voor beheersplannen geldt het vereiste van goedkeuring niet.

Voor nieuwe projecten, handelingen of plannen die afzonderlijk of in combinatie met andere significante gevolgen voor het betrokken gebied kunnen hebben, wordt een "passende beoordeling" gemaakt van de gevolgen voor het gebied. Daarbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingdoelstelling.

B3.4. Aanwezige natuurwaarden en mogelijke effecten

Gebiedsbescherming

Het gebied vormt geen onderdeel van een speciale beschermingszone in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn of de provinciale ecologische hoofdstructuur. Op ruime afstand is ten zuiden van het gebied een habitatrichtlijngebied gelegen (Oisterwijkse vennen). Gebiedsbescherming is derhalve niet aan de orde.

Soortbescherming

Onderzoek naar de (beschermde) soorten in het plangebied vindt plaats aan de hand van het informeren van de vrij toegankelijke gegevens van het Natuurloket en een veldverkenning

Natuurloket

De vrij toegankelijke gegevens van het Natuurloket geven, de volgende informatie over het kilometerhok 140-398. De meeste soortgroepen zijn niet of slecht onderzocht.

Alleen de vaatplanten zijn goed onderzocht. Er is één soort waargenomen van tabel 1.

¹⁾ Volgens de EU-handleiding treedt "verslechtering" op, wanneer de door de habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer er een dalende lijn optreedt met betrekking tot de specifieke betekenis van een gebied voor de instandhouding van de habitat of de daarmee "geassocieerde typische soorten" op lange termijn. Van "verstoring" is volgens de EU-handleiding sprake, wanneer uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de soort het gevaar loopt niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat te blijven.

Veldverkenning

De veldverkenning heeft plaatsgevonden op 15 oktober 2006. Op grond van de veldverkenning en de beschikbare literatuur kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

- Het gebied ligt deels al enige tijd braak en de voormalige tuinen zijn niet onderhouden. Het geheel is dus verruigd.
- Beschermde plantensoorten zijn niet te verwachten en zijn in het veld ook niet waargenomen.
- Het beplantingen van de voormalige achtertuinen en ruigten zijn geschikt voor broedvogels. Mogelijk broedvogels (houtduif, Turkse tortel, spreeuw, huismus, heggemus, roodborst).
- Kleine zoogdieren (diverse soorten muizen, mol en egel) zijn te verwachten. Het betreft hier algemene soorten die staan vermeld op tabel 1 van de Flora- en faunawet.
- In de directe omgeving is geen open water aanwezig die een functie kan vervullen als voortplantingswater voor amfibieën. Door het achterwege blijven van beheer is het gebied geschikt als landbiotoop voor amfibieën zoals de kleine watersalamander en gewone pad. Het zijn algemene soorten die staan vermeld op tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Beoordeling soortbescherming

De mogelijke ontwikkelingen zijn vanuit het oogpunt van de flora en fauna als volgt te typeren:

- het rooien van delen van de bestaande beplanting en bouwrijp maken;
- het bouwen van woningen en inrichten woonwijk;
- gebruik van de woningen.

Rooien van delen van de bestaande beplanting en bouwrijp maken

Het rooien van delen van de bestaande beplanting en het bouwrijp maken van het terrein zal leiden tot vernietiging van delen van het broed- en foerageergebied van vogels, amfibieën en het leef- en jachtgebied van kleine zoogdieren. Het betreft hier algemene soorten die zich thuis voelen (kunnen handhaven) midden in de bebouwing.

In de nabijheid van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied voor bovengenoemde soorten voorhanden. Derhalve is geen sprake van aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Broedvogels mogen nooit worden verstoord.

Bouwen woningen en inrichten woonwijk

Het bouwen van woningen zal, na het bouwrijp maken, niet leiden tot extra verstoring van de te beschermen diersoorten.

Gebruik van de woningen

Het gebruik van de woningen zal niet leiden tot verstoring van natuurwaarden in de omgeving daar het midden in de bebouwde kom is gelegen. De aanwezige soorten zijn gewend aan de menselijke aanwezigheid en de daarmee samenhangende kans op verstoring.

B3.5. Zorgvuldig handelen

In de Flora- en faunawet staat ook het principe van "zorgvuldige handelen" beschreven. Dit is gericht op het voorkomen van onnodige slachtoffers (ook voor algemene soorten (waarvoor een vrijstelling geldt)). Uit het oogpunt van zorgvuldig handelen is het wenselijk om ruim voorafgaande aan de feitelijke ingreep de grasvegetatie, waar ingrepen zullen plaatsvinden, (frequent) kort te maaien en het maaisel af te voeren. Hierdoor wordt het gebied

minder geschikt als leefgebied voor kleine zoogdieren en amfibieën. Deze zullen wegtrekken of zich niet vestigen. De kans op het onbewust doden van deze toch (algemene) dieren is daardoor duidelijk geringer en hiermee kan worden voldaan aan de doelstelling ten aanzien van het zorgvuldig handelen, zoals vastgelegd in de Flora- en faunawet.

Tevens is het wenselijk om eventueel braakliggende delen van het perceel ook frequent te maaien zodat dieren zich hier niet vestigen.

B3.6. Conclusies

- Het plangebied is niet gelegen in of nabij een beschermd natuurgebied.
- In het plangebied zijn licht beschermde soorten (zoogdieren en amfibieën) aanwezig, waarvoor een vrijstelling geldt voor het aanvragen van ontheffing van de Flora- en faunawet.
- In het plangebied zijn eveneens broedvogels aanwezig, welke niet mogen worden verstoord of aangetast. Dit is te voorkomen door buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) te starten met de werkzaamheden of minimaal 20 meter rond een nest geen werkzaamheden uit te voeren.
- Wat de gebieds- en soortenbescherming betreft mag worden geconcludeerd dat noch de Natuurbeschermingswet, noch de Flora- en faunawet een beletsel vormt voor uitvoering van deze ruimtelijke ontwikkeling. Zorgvuldig handelen is noodzakelijk.